

– E S S A Y –

The Big Shrink

Duurzaamheid lijkt bijna ‘mainstream’ en de urgentie van de klimaatcrisis dringt zich nadrukkelijk (inmiddels zelfs zichtbaar) aan. Toch blijft het paradigma van eindeloze economische groei helaas ook mainstream. Het lijkt alsof onze (flegmatieke) ijver om dingen ‘duurzamer’ te doen vaak verholde manieren zijn om gewoon ‘meer’ te doen. Meer te produceren (maar duurzamer), meer te verbruiken (maar efficiënt en circulair), meer te ontwikkelen (want innovatief en toekomstgericht), betere verdeling van welvaart in de wereld (maar niet per saldo minder dan we al hebben). Kortom, meer meer meer duurzaamheid.

TEKST KYON SOONS, ADVISEUR ETHIEK A.S.R. | BEELD RAPHAËL DRENT

Dit reflecteert de notie van duurzaamheid als houdbaarheid. Het doen van (bestaande en nieuwe) dingen op een ‘houdbare’ wijze voor de wereld en toekomstige generaties. Echter eindigt de houdbaarheid van eindeloze economische groei alleen maar in een paradox met de eindige grenzen van onze fysieke leefwereld. Soms dienen zich alternatieve modellen aan. Zoals de donut economie van Kate Raworth; met ondergrenzen voor sociale rechtvaardigheid en inclusie en planetaire bovengrenzen die verbruik van grondstoffen, energie en uitstoot beperken.

Toch groeit de totale reële economie alleen maar door. Terwijl onze natuur, gezondheid en mentale welzijn langzaam verbrokkelt. Al Gore noemde de klimaatcrisis ooit al een ‘inconvenient truth’ en die ongemakkelijkheid is eigenlijk precies wat ons parten speelt. Het is ongemakkelijk dat de wereld stuk gaat omdat we steeds meer willen produceren en verbruiken. Het is ongemakkelijk dat we zijn vastgeroest in economische groei als ultieme maatstaf voor collectieve welvaart. Het is ongemakkelijk dat de enige uitweg uit deze crisis een krimp van de economie lijkt te zijn. En die krimp is precies wat we met onze huidige ongemakkelijke menselijke ijver en ambitie koste wat kost proberen te vermijden.

Krimp brengt geen hogere winsten en hogere salarissen. Krimp laat volgens de status quo niet zien dat je succesvol bent (in tegendeel). Mensen die krimp bepleiten lijken een beetje op zeepkisten te staan, als dorpsgekken die je liever negeert omdat je toch graag een nieuwe iPhone of auto wil kopen. Nu de oorlog in Oekraïne ineens een reëel scenario van energiearmoede in Nederland schetst, is onze eerste reflex het heroverwegen van gas uit Groningen. Duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid vinden we allemaal heel belangrijk, totdat het licht uitgaat en de economische groei wordt gehinderd.

**“DE MENSHEID ZAL ALS EEN TRAGISCH
KAARSJE UITGAAN TERWIJL WE DE
MIDDELEN BINNEN HANDBEREIK
HEBBEN OM DAT TE VOORKOMEN”**

**“BIG SHRINK REQUIRES
A BIG THINK”**

DEGROWTH

Erin Remblance schreef afgelopen jaar een indringende blog over de enige oplossing voor onze problemen waar de meesten het niet over willen hebben; een 'Degrowth Economy'. Of om het in iets dramatischere eigen woorden te formuleren, "The Big Shrink".

Al sinds de Tweede Wereldoorlog is economische groei bepalend voor 'welvaart'. Terwijl de gewone burger al sinds de jaren 70 niet meer meelift op dat eindeloos groeiende succes van bedrijven en landen. Nog los van de verwoesting van de natuur die ermee gepaard gaat. Zoals JFK al in de jaren 60 stelde meet BNP feitelijk niets van wat het leven kleur en waarde geeft. Dingen zoals relaties, plezier, onderwijs, spel, cultuur, integriteit en compassie.

Als we op deze voet doorgaan zal de reële economie zo'n 30 procent groeien vóór 2030, terwijl onze 'Paris proof' doelstellingen vragen om een 75 procent reductie in totale uitstoot. Dat lijkt een onmogelijke oefening in verduurzamen met de kraan open. De exponentiele uitputting van onze aarde nadert zelfs veel rapper dan je je kunt voorstellen. Met de huidige groei van gemiddeld 3 procent per jaar zal de economie elke 23 jaar verdubbelen. Terwijl we nu al ieder jaar rond juli de helft van onze natuurlijke planetaire grenzen overschrijden (de schrikbarende maar blijkbaar niet zo indrukwekkende Earth Overshoot Days). Op dit tempo zijn we nog maar 30 jaar verwijderd van complete planetaire uitputting in ieder jaar voordat de zomer begint.

Een krimp in de wereldwijde economie is dus duidelijk noodzakelijk. Maar of de rijkste 10 procent mensen van deze wereld (die meer dan 50 procent van alle uitstoot voor rekening nemen) bereid zijn hun levensstijl te veranderen zodat ook de armste 50 procent mensen (die 7 procent van de uitstoot veroorzaken) mee kunnen in een nieuw, gelijkwaardig en sociaal rechtvaardig paradigma, is twijfelachtig.

Maar genoeg doom en gloom. Laat ik de rest van deze column wijden aan het stimuleren van ons collectieve voorstellingsvermogen om een betere wereld te realiseren. Ook als broodnodige oefening in persoonlijke zelfregulering, omdat ik me eerlijk gezegd heel moeilijk kan voorstellen hoe ik mijn eigen leven zal ervaren zonder (vrij ongebreideld) consumptisme en een levensstandaard die koninklijk te noemen is vergeleken met die van de armste mensen op aarde.

CONTOUREN BIG SHRINK

Het opgeven van gevestigde patronen, verwachtingen, consumptiegedrag en materiële zaken is een moeilijke stap voor onze kapitalistische cultuur. Toch biedt het schijnbaar een scala aan kansen om ons leven een stuk aangamer en menselijker te maken. Door ons meer bezig te houden met elkaar, de planeet, gemeenschappelijk geluk, plezier en het kunnen verwezenlijken van persoonlijke en collectieve dromen en ambities. Om deze omschakeling in denken en handelen te

"MENSEN ZULLEN DE KRACHTEN VAN DE NATUUR NOOIT DAADWERKELIJK KUNNEN TEMMEN"

realiseren schetst Erin Remblance voor ons een aantal positieve (welhaast utopische) kenmerken van zo'n Big Shrink:

- Kortere werkweken en minder reizen, zodat er meer tijd is voor dingen die er écht toe doen: De dingen die ons leven van kleur en geluk voorzien.
- Minder bezit en eigenaarschap en meer delen van collectieve voorzieningen, zodat we op een duurzamere en circulaire wijze allemaal onze gewenste activiteiten kunnen ondernemen.
- Minder private schulden en meer collectieve voorzieningen die de overheid op rechtvaardige, gelijkwaardige en inclusieve wijze ter beschikking kan stellen aan al haar burgers en inwoners.
- Een focus op community, verbinding en wederzijds begrip. Om individualisme te bestrijden en ons niet meer zo nadrukkelijk te richten op persoonlijke aankopen, successen en ervaringen.
- Klimaat en natuur verwoestende activiteiten en grondstof-intensieve sectoren worden afgeschaald richting een circulair en (daadwerkelijk) houdbaar model, zodat mensen ruimte krijgen om voor elkaar en voor de planeet te zorgen.
- Waarde en succes wordt niet langer bepaald door meer rijkdom, of het realiseren van persoonlijke (soms zelfzuchtige) ambities en doelstellingen. In plaats daarvan scheppen we waarde en succes in gelijkwaardige en gemeenschappelijke zin, als bron van gedeeld collectief welzijn.
- Een herijking én verrijking van het leven door het 'inleveren' van onze levensstijl. Voor een nieuwe wereld waarin gedeelde waarden, gemeenschapszin en gezamenlijk geluk centraal staan.

Is dat een wereld waarin wij willen en kunnen leven als mensen?

OMSLAG

Hoe komen we samen uit het huidige fatale paradigma van eindeloze groei voordat het onszelf en onze leefwereld onherroepelijk vernietigt? Hoe maken we die omslag van het uitbuiten en uitputten van onze wereld naar een harmonieuze balans tussen mens en natuur, waarin het wederzijdse

A portrait of a man with short, light brown hair and a slight beard, wearing a white button-down shirt and a brown belt. He is looking towards the camera with a slight smile. The background is a blurred office or public space.

**KYON SOONS:
“VERDUURZAMEN MET
DE KRAAN OPEN”**

welzijn van mens en natuur als ultieme meetlat voor succes wordt beschouwd?

Oplossingen liggen gedeeltelijk in politieke keuzes, door te stemmen voor een betere planeet en verbeterde noties van menselijk welzijn, op een gelijkwaardige en inclusieve basis. Wat we daarnaast meestal over het hoofd zien is dat de economie niet meer dan een menselijk construct is. Dat betekent dat de moeilijke keuzes voor ander soort idealen, gedrag en duurzame randvoorwaarden aan het kapitalisme binnen onze invloedssfeer liggen. In schrille tegenstelling tot de onvoorstelbare krachten van de natuur, die zelfs de ingenieuze mens uiteindelijk nooit daadwerkelijk zal kunnen temmen.

Het uitstellen van die stappen naar een andere soort wereld kent alleen maar verliezers. We zullen de prachtige na-

tuur die ons gegeven is, vernietigen en de mensheid zal als een tragisch kaarsje uitgaan terwijl we de middelen binnen handbereik hebben om dat te voorkomen. Het krachtigste wapen dat we allemaal kunnen inzetten voor een betere wereld is ons voorstellingsvermogen. Duurzame dromen en gedeelde menselijke waarden zijn in het scheppen van dat nieuwe collectieve verhaal onmisbaar.

De benodigde krimp is enkel die van een fatale fantasie, een achterhaald sprookje van oneindige economische groei dat ons weerhoudt van nóg grotere gemeenschappelijke bloei. Een wederzijds versterkende relatie tussen mens en natuur die we alleen samen bereiken. A ‘Big Shrink’ requires a ‘Big Think’...

Denken jullie ook mee? ■